

Mellékleteink.

Legelső mellékletünket a Világosság könyvnyomda igazgatójának, Pollák Simon úrnak köszönhetjük. A budapesti Gutenberg-Otthont, a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyző Egyesületének épülőfélben levő palotáját mutatja ez, nagytehetségű tervezőjének, Vágó József építőművésznek az akvarellrajza nyomán. A három utcára néző, ötödfél-emeletes remek palota úgyszólván szimbolizálhatná az egyesülésben rejlő hatalmas erőt. Nem kevesebb, mint 1,200.000 koronára van előirányozva az építési költsége; igaz, hogy olyan otthonnal aligha dicsekedhetik majd Európa többi városainak nyomdászsága, mint aminő nekünk lesz jövő évi augusztus hó 1-től kezdve. Az összes nyomdászegyesületeknek és szaktársi köröknek — köztük a Könyvnyomdászok Szakkörének is — meglesz ez épületben a maga tágas és kényelmes helyisége. A trikrómiai klisék készítését egyik legügyesebb cinkografusunk, Herbst Samu vállalta magára.

Vágó József építőművésznek különben három egyéb tervezetét is bemutatjuk Évkönyvünkben. Kedves kis házak ezek, kényelmet, szeretetet hirdetők. A képekhez való lemezek különben szintén Herbst Samu intézetében készültek. Nyomtatásuk Schärf Jánosnak, a Világosság gépmesterének a dolga volt.

Weinwurm Antal budapesti kemigrafustól Neogrady Antal festőművésznünk egy csinos kis akvarelljének trikrómiai mását mutatjuk be. Gondos munka, becsületére válik csinálójának. A kép nyomtatása Kószol Antal művezető úr szivességéből a Pesti Lloyd-társaság nyomdájában történt.

Ifj. Weinwurm Antal és Társa kemigráfiai műintézete nem régóta áll fönn, de szabatos munkáiért egyike a legkedveltebbeknek. Gyönyörű háromszínynyomatos csendélet-képet mutatunk be tőlük. A munka sikerültéhez nagyban hozzájárult, hogy e trikrómiát Schimek Ferenc, a Jókai-nyomda (Berger és Schimek) egyik főnöke nyomtatta, akit nem ok nélkül neveznek Magyarorszag legjobb színnyomó gépmesterének.

A fiatal nyomdászgarda egyik legtehetségesebbik tagja, Fekete Géza, négyszínes mellékletet tervezett Ekvönyvünk számára. Elénken bizonyítja ez a lap, hogy minő jó hasznát veheti a törekvő mesterszedő annak, ha alakrajzi tanulmányokban is volt része. A nyomtatást a Világosság-nyomdában Schärf János végezte. A papíros Sas és Bauer budapesti nagyraktarából való. Konstatáljuk, hogy kitünő.

Rengeteg munkát végzett Gáy Géza, a Világosság gépmestere a maga festékkeverési skálájával. Nem kevesebb, mint huszonöt színben nyomódott ez a lap, s méltán dicséretére válik csinálója gépmesteri tudásának és szorgalmának. A skála alatt pontosan föl van jegyezve az esetről-esetre összekevert festékek színe és mennyisége, úgy hogy adott esetben szaktársaink bármelyike is bátran igazodhatik az ottan föltüntetett adatokhoz.

Wottitz Manfréd jóhírű cinkográfiai műintézetéből duplex-autotípiát mutatunk be Ekvönyvünk e kötetében. Jó munka, dicséretére válik a törekvő cinkografusnak. A nyomtatás Werner Jenőnek, a Világosság gépmesterének a dolga volt.

Borjúbörpapirosra nyomtatott szép mestermunka következik ezután. Agilis szaktársunknak, Ligeti Jenő, szaküzlet-tulajdonosnak köszönhetjük. A tervezet meg a szedés a Világosság mesterszedőjének, Kún Kornélnak a munkája, aki ezzel is bizonyosságot tett nagy szaktudásáról és kitünő ízléséről. A nyomtatást az ő fölügyelete alatt végezte Gáy Géza.

Berger és Wirthtól egy színpróbát mutatunk be azután. E hatalmas festékgár gyártmányait fölösleges dicséernünk. Ismerik országszerte a könyvnyomtatók, s tudják, hogy e gyártmányok föltétlenül megbízhatóak. A nyomtatásra vonatkozó adatok rajta vannak a mellékleten.

Busay Balázs jóízlésű szedőember és üres óráiban szép eredménnyel forgatja a rajzoló-ceruzát is. Három mellékletet mutatunk be tőle egy rakáson. Mind a három két színnel nyomódott, de színes papírosra. E mellékletek is bizonyítják, hogy a különleges papírosok minő fontos szerepre vannak hivatva a modern könyvnyomtatásban. Mind a három melléklet a Világosság-nyomdában készült.

A Világosság egyik ügyes szedőjének, Tóth Ferencnek Waldmannféle „Marly“-papírosra nyomtatott melléklete következik ezután. Ez is a papírosadta természetes hatás élenkségét bizonyítja. Az ilyenfajta dekoratív hatású papíros ugyanis sok esetben már maga is biztosít bizonyos sikert; a fő, hogy a szedő ezt aztán ki is tudja használni. A melléklet nyomtatása Gáy Géza munkája.

Kner Imre két melléklete négy lapra terjed, tehát tulajdonképpen négyet számít. A gyomai derék könyvnyomtató-mester fiával új csillag tűnt föl szakirodalmunkban. Olyan alapos és jó cikket, aminőt Kner Imre Faltusz Edével egyetemben Ekvönyvünk e kötetében a színekről és színes nyomtatásról írt: bizony még a hatalmasan kifejlődött külföldi szakirodalomban is csak alig egyet-kettőt találhatunk. Növelik a cikk értékét a Kner Imre által tervezett és Kner Izidor úr jóvoltából hozzásatolt mellékletek. Aki még ezek alapján sem tudja megtanulni a színes nyomtatás legfő tudnivalóit: legokosabb, ha szegre akasztja a mesterségét.

Köhler Hermannak hatalmas rézmetsző- és véső-intézete van Lipcsében, kitünően fölszerelve s a modern technika minden követelményének megfelelő segédgépekkel ellátva. Hogy mire képes ilyen nagyszabású vésőintézet: meggyőzően mutatja mellékletünk. A domborított nőalak

művészies munka a maga nemében, olyan, aminőre könyvnyomtató a maga eszközeivel nem igen vállalkozhatnék. Plakátokul, dobozdíszül pompásan beválík az ilyen reliefes munka. A Köhler-féle intézet budapesti képviselőjének lakáscíme ujabban Csengery-utca 24-re változott.

Weiss Antal, a Nagykanizsáról nemrégiben Budapestre költözködött Weiss Fülöp nyomdatulajdonos fia. Apjánál tanult s aztán a lípcsei nyomdász-akadémián folytatta tanulmányait. Iskolázottságát és művészi képzettségét kitünően bizonyítja az általa rajzolt mellékletünk, amelyhez — valamint a könyv táblájához is — Wottitz Manfréd készítette a kliséket, oly módon, hogy a főlvételi negatívon az egyes színeket egyenként másolta át, természetesen más-más cínklemezre, a többi színrészleteket ezalatt persze mindig elfödve. Ez az eljárás jóval olcsóbb a vésnöki munkánál s a mellett biztosabb is.

A Leykam-Josefsthal papír- és nyomdaipar-részvénytársaság levélfeje a Világosság-nyomdában készült, természetesen a cég saját gyártmányú papirosára. E könyv legfő technikai munkása, Kún Kornél volt a mestere ennek is.

Klein Ferenc könyvkötőmesternek jelentékeny része volt ez Évkönyv elkészültében. Ő kötötte ugyanis a könyvet. Leykam-Josefsthali papirosra nyomtatott levélfejét Kún Kornél szedte és Gáy Géza nyomtatta a Világosság könyvnyomdában.

Márkus Samu könyvnyomdájának levélfejét Kun Mihály tervezte, akinek iskolázott ízlése s rajztudása révén már nem egy pályázati diadalban volt része. Mostani munkája is eredeti a maga nemében. A területhatarólról piros rózsákat más mesterszedő aligha merete volna alkalmazni. Pedig szükség van rájuk. Sőt mi több: jól hatnak. A tónus: Mäser-lemez; a sas: cínkográfia.

Bagó Márton és Fia könyvnyomdájának van egy gépmestere, Keszler József, aki akcídens nyomtatványok tervezője, mindenféle lemeznek biztoskezü vésője és a mellett ügyes nyomtatója is egy személyben. Egyik jól sikerült nyomtatványát bemutatjuk Évkönyvünk keretében. A szövegen kívül Mäser-vészet rajta minden, még a vékonyvonalas virágkocsán is.

Révai és Salamon könyvnyomdája Müller Sándornak egy Ligeti Jenő és Társa nevére szóló levélfejét nyomtatta ki. A rajz is, meg a nyomtatás is — ez utóbbi Hrazdira Ágoston munkája — elég ügyes dolog.

A Pátia-nyomda Polgár Jenő művezető úr jóvoltából két mellékletet készített számunkra. Mind a kettő Hollóssy János tervezete. A memorandum alapja és a domború dísz Mäser-vésetről, illetőleg ennek mása-keppen készült galvanóról nyomódott. A levélfej Mäser-vészet.

Debrecen város könyvnyomda-vállalatának Ember Lajos és Keresztessy István most a művezetői. Kezükben újraéledt és megmodernizálódott e régi neves tipográfiai műhely. Évkönyvünkben egy Dózsa György által szedett és Várakozó Gyula által nyomtatott dombornyomásos melléklet igazolja ezt. A matrica olomból készült, kézi vésés útján, ami nem kicsiny dolog.

Novák József gyomai mesterszedő vagy tizenkét mellékletre való anyagot küldött be hozzánk, de terünk szűk volta miatt csak kettőt közzülhettünk belőlük. Az egyik Scholz Ede betüöntő mintalapja, háromszínes nyomtatásban, Sas és Bauer-féle „Secessio“ borítékpapiroson. A másik e kiváló papírraktáros cégnek a mintalapja. Mind a két melléklet a Világosság könyvnyomdában nyomódott.

Szaktanfolyamaink hallgatóinak munkáiból öt tableaut állítottunk össze Évkönyvünk számára. Igénytelen vázlatocskák ezek s csak úgy mellékesen készültek tanfolyamainkon, amennyiben itt a rajztanítás fő célja a betüöntödei anyagok alapján való gyors és biztos vázlatkészítés volt. Az Évkönyvünkben bemutatott vázlatok részben Szedő Gáspár és Társának, részben pedig a Péterfalvai Papírgyár budapesti nagyraktárának a papirosára nyomódtak. Mind a két cég árúit olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Ifj. Aigner Antal jellegzetes, finom kidolgozású munkáit régóta ismeri már Magyarország nyomdászközönsége s a múlt évkönyvbéli mellékleteiről is a lehető legjobb kritikát hallottuk mindenfelé. Mostani kötetünkhöz három tableaut állítottunk össze tervezeteiből. Dicsérnünk fölösleges e munkákat; aki látja: egyszeriben megszereti Aigner barátunk stílusát, de sőt még a finom, minden szépért, jóért hevülő egyéniségét is. A tableaok nyomtatása a Világosság könyvnyomdában történt.

Stefáni József cikkéhez két mellékletet nyomtattak a Korvin-nyomda derek főnökei. Az egyik egyszerű illusztrálása a szövegnek, mutatva a fölület-elosztásnak és a síkhatásra való törekvésnek eredményét; a másik nagyobb lélekzetű mestermunka, több színben nyomtatva, domborítással. Mind a két lap méltán dicséretére válik a tervezőjének és a nyomtatást végző Korvin-nyomdának.

Novák Alajos cikke mellett négy mellékletet találunk. Mind a négy figurális rajz. Az első a gyors vázlatozás módját mutatja, a második egy már részletesebben kidolgozott vázlatot. A színes papirosra nyomtatott két további mellékletből képet alkothatunk magunknak arról, hogy mi módon használhatja ki a nyomdász a figurális rajzban való esetleges készültségét.

Spitz Adolf szaktársunktól két szép szedés mellékletet közlünk. Rigler József Ede gyárigazgató úr jóságának s kedves tanítómesterem: Kokály Ignác művezető úr szíves közbenjárásának köszönhető, hogy e hatalmas műintézet ismét ilyen pompás munkával lepte meg Évkönyvünket. Mind a két melléklet szerves kapcsolatban van Spitz szaktársunknak a modern cégjegyekről szóló cikkével, s olvasóink bizonyára örömeiket lelnek benne.

